

ROZWÓJ MOWY DZIECKA W NORMIE INTELEKTUALNEJ

O-6 LAT

Rozwój mowy człowieka zaczyna się już w okresie prenatalnym (w czasie ciąży), a kończy około 6 roku życia. Bardzo ważne jest umiejętne stymulowanie rozwoju mowy dziecka przez rodziców i najbliższe otoczenie. Środowisko ma niezwykle istotny wpływ na dorastanie małego człowieka, z tego względu to głównie matka i ojciec wiodą prym w jego kształtowaniu. Rozwój mowy dziecka jest uzależniony od jego ogólnego rozwoju intelektualnego i fizycznego. Dlatego tak ważne jest obserwowanie, czy dziecko słyszy, czy w odpowiednim wieku nabyło umiejętności siedzenia, chodzenia, chwytania przedmiotów itd.

WIEK

ROZWÓJ

Okres prenatalny

od 3 do 9 miesiąca życia
płodowego

- Wykształcają się narządy mowne i rozpoczyna się ich funkcjonowanie.

Okres melodii

0- 1 rok życia

- 0 – 2 miesiąc
Krzyk i płacz - sposób komunikacji dziecka z matką. Po krzyku matka poznaje kiedy dziecko jest głodne, kiedy mu zimno lub kiedy ma mokro. Krzyk jest ćwiczeniem narządu oddechowego: wdech - krótki, wydech - długi, powolny.
- 2 - 3 miesiąc
Głuzenie - naturalne, odruchowe tworzenie różnych dźwięków, samogłosek i spółgłosek.
- 3 - 4 miesiąc
Gruchanie - przeciąganie dźwięków, wytwarzanie „r”, głoski zbliżonej brzmieniem do tzw. „r” francuskiego.
- ok 6 miesiąc
Gaworzenie - naśladowanie i zabawa dźwiękami z otoczenia. Dziecko rozumie mowę i rozpoznaje swoje imię, jednak dźwięki, które wydaje, są jeszcze przypadkowe.

<p>Okres wyrazu</p> <p>1-2 rok życia</p>	<ul style="list-style-type: none"> Pojawiają się pierwsze świadomie wymówione słowa. Samogłoski: „a”, „o”, „e”, „i”, „u”, „y”. Spółgłoski: „p”, „b”, „m”, „t”, „d”, „n”, „k”, „g”, „ś”, czasem „ć”. Pozostałe spółgłoski zastępuje innymi, o zbliżonym miejscu artykulacji. Dziecko upraszcza grupy spółgłoskowe. Charakterystyczne jest wymawianie tylko pierwszej sylaby lub końcówki. Dziecko powinno używać około 30 wyrazów, a w okolicach 16 miesiąca życia stosować równoważniki zdań i krótkie zdania, np. „Mama da”. <p style="text-align: center;">WAŻNE</p> <p>Można uznać, że dziecko wymówiło pierwsze słowo, gdy świadomie powtórzy je co najmniej 3 razy.</p>
<p>Okres zdania</p> <p>2- 3 rok życia</p>	<ul style="list-style-type: none"> Pojawiają się zdania 2-3 wyrazowe, a w późniejszym etapie coraz dłuższe. Dziecko powinno już wypowiadać głoski: <ul style="list-style-type: none"> - wargowe: „p”, „b”, „m” oraz zmiękczone „pi”, „bi”, „mi”; - wargowo - zębowe: „f”, „w”, „fi”, „wi”; - środkowojęzykowe: „ś”, „ź”, „ć”, „dź”, „ń”, „ki”, „gi”; - tylnojęzykowe: „k”, „g”, „ch”; - przedniojęzykowo - zębowe: „t”, „d”, „n”; - przedniojęzykowo - dźwiękowe: „l”; Pod koniec tego okresu mogą pojawić się głoski: „s”, „z”, „c”, a nawet „sz”, „ż”, „cz”, „dź”.
<p>Okres swoistej mowy dziecięcej</p> <p>3-6 rok życia</p>	<p style="text-align: center;">3 latek</p> <ul style="list-style-type: none"> Wymawia wszystkie samogłoski ustne i nosowe. Powinien wypowiadać spółgłoski: „p”, „b”, „m”, „f”, „w”, „ś”, „ć”, „dź”, „ń”, „k”, „g”, „h”, „t”, „d”, „n”, „l”, „ł”, „j”. Potrafi wymówić głoski: „s”, „z”, „c”, „dz”. Choć wiele głosek dziecko potrafi wypowiedzieć w izolacji, w mowie potocznej może zastępować je głoskami zbliżonymi. Często: „s”, „z”, „c”, „dz”, „sz”, „ż”, „cz”, „dź”, są zastępowane przez zmiękczone odpowiedniki: „ś”, „ź”, „ć”, „dź”, „r” wymawiane jest jako „l”, zamiast głoski „f” niekiedy występuje „h”. Dziecko powinno wymawiać prawidłowo wyrazy takie jak np. LODY, KOT, OSA, LALKA, MAK, LOKÓWKA, DOM, NUTY. Gdy dziecko w wieku 3 lat w miejsce dźwięku „r” wstawia „j”, np. zamiast „rower”, wymawia „jowej” należy udać się do specjalisty. W tym wieku dopuszczalna jest jeszcze wersja „lowel”. <p style="text-align: center;">4 latek</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Utrwała wymowę głosek: „s”, „z”, „c”, „dz”; dziecko nie powinno już wymawiać ich jako: „ś”, „ź”, „ć”, „dź”. Może pojawić się głoska „r”. Głoski: „sz”, „ż”, „cz”, „dż” dziecko jeszcze zamienia na: „s”, „z”, „c”, „dz” (seplenienie fizjologiczne). • Dziecko rozwija zdolność narracji, opowiada o wydarzeniach, zdaje relacje zadaje pytania, jest ciekawe świata. • Dziecko powinno wymawiać prawidłowo wyrazy takie jak: LAPTOP, MAJONEZ, PŁOT, PAJĄK, PIŁKA, KOGUT, JABŁKO, MUZYKA. <p>5 latek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dziecko powinno już umieć wymówić w prawidłowy sposób głoskę „r”. • Pięciolatek powinien już wymawiać prawidłowo wyrazy takie jak np. ROWER, PAPRYKA, KARTY, PARASOL, TRAKTOR, MRÓWKA, HUŚTAWKA. <p>6 latek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dziecko powinno mieć już cały zasób głosek. Wszelkie odchylenia od normy w kwestii wymowy powinny być konsultowane z logopedą. • Może jeszcze nie rozróżniać szeregów: szumiącego: „sz”, „ż”, „cz”, „dż”, syczącego: „s”, „z”, „c”, „dz”. Powinno jednak być już to rzadkością. • Dziecko doskonali umiejętność narracji, wymyśla rymowanki, zna zwroty grzecznościowe i umie je wykorzystać. • Dziecko powinno wymawiać wyrazy: DRZEWO, ŻABA, PACZKA, SZLAFROK, KRZEW, NOŻYCYKI, ŻMIJA, KASZTAN.
<p>Prawidłowo ukształtowana mowa</p> <p>7-10 rok życia</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Prawidłowy rozwój mowy w tym przedziale wiekowym zależy od czynników takich jak np.: <ul style="list-style-type: none"> - ogólna sprawność narządów artykulacyjnych; - poziom percepcji słuchowej, w skład której wchodzi: słuch fizjologiczny, słuch fonematyczny (mowny), pamięć słuchowa, umiejętność kojarzenia; - ogólny rozwój intelektualny.

